

Секція: Психологія, педагогіка, освіта, філософія та філологія

Комісаренко Наталія Олександрівна

кандидат педагогічних наук, доцент,

Уманський національний університет садівництва

м. Умань, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ФАКУЛЬТАТИВНИХ ЗАНЯТЬ ТА ІНШИХ ВИДІВ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Актуалізація навчання іноземним мовам у вищому навчальному закладі визначається зростанням міжнародних контактів, якісними змінами у процесах міжнародної економіки, техніки, сільського господарства і, як наслідок цього, – потребою оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування, необхідним для взаємодії, співробітництва та взаєморозуміння представників різних культур.

Одним із резервів інтенсифікації навчально-виховного процесу з іноземної мови є створення єдиної системи аудиторної та позааудиторної роботи з предмету. Мала кількість годин, відведених на вивчення іноземної мови за програмою немовного вищого навчального закладу, недостатня щільність занять та те, що вивчення мови на більшості факультетів аграрних вузів закінчується на першому курсі, робить факультатив єдиною формою продовження вивчення та удосконалення знань студентів з іноземної мови.

Основними завданнями факультативних занять є поглиблення знань студентів, розвиток їх творчих здібностей та пізнавальних інтересів, підготовка їх до майбутньої праці. Позааудиторні заняття узагальнюють вивчений матеріал, доповнюють його, демонструють студентам результати оволодіння мовою і сприяють подальшому удосконаленню умінь та навичок.

В основі функціонування системи факультативної роботи з іноземної мови лежать такі принципи: принцип зв'язку з життям, комунікативної активності, урахування вікових та індивідуальних особливостей студентів, принцип урахування рівня мовленнєвої підготовки студентів та взаємозв'язку з обов'язковими заняттями, поєднання колективних, групових та індивідуальних форм роботи та принцип міжпредметних зв'язків у підготовці та проведенні факультативу.

На основі багаторічної роботи можна зробити висновок, що факультативний курс відрізняється від обов'язкового своєю структурою, методами та засобами навчання, його організацією. На відміну від аудиторних факультативні заняття є не обов'язковими, і студенти включаються до них на добровільних засадах, відповідно до своїх бажань, нахилів, запитів та інтересів. Звичайно, факультатив можливий лише при високій якості викладання іноземної мови та авторитету цієї дисципліни у навчальному закладі. Поскілки йде невеликий приріст лінгвістичного матеріалу, в основному лексичного (новий граматичний матеріал не вводиться), головна увага приділяється розмовній мові. На відміну від обов'язкового курсу студенти самостійно знайомляться з лексикою, оскільки прийоми навчальної праці, зокрема робота над значенням та формою слова, їм відома з обов'язкового курсу, а також і уміння користуватися словником та довідковою літературою.

Відповідно до вимог програми з іноземних мов, студенти повинні оволодіти вмінням сприймати і розуміти іншомовні тексти побутового, професійно спрямованого, наукового та суспільно-політичного характеру, розуміти мову співбесідника в ситуаціях спілкування. Однак, досвід роботи свідчить, що сформованість умінь аудіювання у студентів не завжди досягає програмного рівня, а це часто є причиною порушення комунікації. Факультативні заняття дозволяють розвивати у студентів навички та вміння аудіювання. Однак, на відміну від обов'язкових занять, аудіювання на

факультативі в більшій мірі виступає як джерело інформації, зразок для висловлювання, стимулює бесіду, дискусію, а інколи служить прологом до неї.

Деякі особливості, які слід браги до уваги при плануванні та організації завдань, має і удосконалення мовленнєвих умінь та навичок на факультативному занятті. Змістом усної мови студентів повинні бути знання, отримані на заняттях з інших дисциплін, які вивчаються у вищому навчальному закладі. Необхідно вимагати творчого відтворення студентами мовного матеріалу в нових ситуаціях спілкування.

Факультативні заняття забезпечують студентам також можливість більше читати іноземною мовою. Таке читання приваблює як мета, так і засіб навчання. В деяких випадках читання є базою для рецептивного та експресивного видів мовленнєвої діяльності, в інших – воно використовується з метою добування інформації, служить засобом задоволення пізнавальних потреб.

З урахуванням індивідуальних професійних інтересів студентів на факультативних заняттях їм дається завдання з науково-технічного перекладу. Велике задоволення викликає у студентів можливість допомогти спеціалістам інших кафедр у перекладі наукової літератури іноземними мовами. Необхідною умовою виконання грамотного науково-технічного перекладу є певний обсяг знань в тій галузі науки, про яку йдеться в перекладі.

Факультативні заняття можна вважати також одним із резервів розвитку лінгвокраїнознавчої компетенції студентів.

Ще однією особливістю факультативного курсу є відсутність оцінок, виражених у балах. В кінці курсу виставляється залік. Формою контролю роботи групи можуть бути олімпіади, конкурси, конференції. Зменшення домашнього завдання, демократичний, а не авторитарний стиль роботи викладача також відповідають духу факультативу.

Слід також зазначити, що зміст факультативного курсу змінився за останні роки, порівняно з попередніми. Якщо раніше студенти йшли на цей курс з метою поглиблення знань та удосконалення умінь і навичок у перекладі наукової літератури за своїм фахом, то тепер – у зв'язку з тим, що все більше студентів мають можливість проходити виробничу практику в зарубіжних країнах, перевага надається розмовній мові. Збільшився інтерес студентів також і до ділового листування.

До інших видів позааудиторної роботи можна віднести: олімпіади (для студентів 1 курсу), конкурси на кращий переклад фахового тексту, доповіді іноземними мовами на студентських наукових конференціях та тематичні вечори, де беруть участь студенти різних курсів.

Проведення конкурсів та олімпіад допомагає викладачам активізувати повторення вивченого матеріалу, закріпити набуті вміння та навички, зробити вивчення дисципліни привабливим. Прагнення помірятися своїми силами, перевірити знання, вміння та навички в змаганні з друзями, можливість дізнатися про щось нове надають діяльності студентів свідомий, мотивований характер. Існує ряд вимог до підготовки та проведення конкурсів, дотримання яких забезпечує їх навчально-виховну ефективність.

При наявності всіх об'єктивних даних для організації та проведення факультативу та інших видів позааудиторної роботи з іноземної мови велике значення має пропаганда цього курсу. Головна роль у пропаганді належить добре налагодженому навчанню іноземним мовам, але в рамках обов'язкового курсу. Саме обов'язковий курс, його результативність для студентів створює престиж дисципліни, що в свою чергу викликає у студентів бажання поглибити та розширити свої знання з цього предмету.

Література

1. Планування аудиторної роботи студентів на заняттях з англійської мови [Текст] : навч. посіб. / Київ. нац. лінгв. ун-т ; [уклад. Н. В. Москалюк]. К.: Ленвіт, 2011. 132 с.: рис., табл. Бібліогр.: С. 129-131.
2. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: колективна монографія / під загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К.: Ленвіт, 2015. С. 444.
3. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти / О.Б. Тарнопольський. Київ: ІНКОС, 2006. 248 с.
4. Nation P. Learning vocabulary in another language / P. Nation. Cambridge: Cambridge University Press, 2001. 274 p.